

Aan Provinciale Staten

Bijlagen
2**Onderwerp:**

Beleidsevaluatie Wonen en beleidsreactie

Geachte Statenleden,

Hierbij bieden wij u de eindrapportage Beleidsevaluatie Wonen aan. In deze brief lichten we het proces en de belangrijkste conclusies toe, daarnaast is onze beleidsreactie opgenomen. De evaluatie is opgesteld door een extern onderzoeksbureau en begeleid door een interne ambtelijke werkgroep. De Beleidsevaluatie Wonen is daarnaast begeleid door een onafhankelijke externe deskundige, prof. (TU Delft). Haar bevindingen zijn als bijlage toegevoegd.

Proces, participatie en rolneming

Voor de totstandkoming van deze evaluatie is de afgelopen maanden intern gesproken met medewerkers van de provincie en extern met verschillende partijen. Hiervoor is een zorgvuldige selectie gemaakt van gesprekspartners met als doel recht te doen aan de soms uiteenlopende belangen tussen regio's, gemeentes en andere organisaties. Het betrekken van verschillende partijen bij deze beleidsevaluatie sluit aan bij de vier rollen die de provincie als overheid vervult: de rechtmatige, presterende, samenwerkende en de responsieve overheid:

- Vanuit de rechtmatige rol is het van belang dat de uitvoering van het woonbeleid transparant en zorgvuldig wordt geëvalueerd.
- De presterende rol vraagt om inzicht in de doeltreffendheid en doelmatigheid van de ingezette instrumenten.
- In de samenwerkende rol erkent de provincie dat de woningbouwopgave alleen in partnerschap met gemeenten, woningcorporaties, marktpartijen en maatschappelijke organisaties kan worden gerealiseerd.
- De responsieve rol benadrukt het belang van luisteren naar signalen uit de praktijk en het leren van ervaringen van anderen. Door partijen actief te betrekken in de evaluatie, krijgt het leerproces een bredere basis en worden beleid en samenwerking niet alleen getoetst, maar waar mogelijk en wenselijk, ook verder ontwikkeld in samenspraak met de omgeving.

Meer sturing en betere samenwerking

Uit de evaluatie komt naar voren dat de ingezette koers overwegend positief uitpakt. Met name de toename van de provinciale sturing van de afgelopen jaren – via Regionale Realisatieagenda's (Woondeals), Planregistratie Wonen en de jaarlijkse voortgangsgesprekken met gemeenten – zorgt voor meer urgentie, duidelijkheid en focus in de uitvoering. Stakeholders geven aan dat de samenwerking met de provincie is verbeterd en dat deze gesprekken helpen om de woningbouwafspraken daadwerkelijk te realiseren.

Kennisontwikkeling en innovatie

Daarnaast is er brede waardering voor de provinciale inzet op kennisontwikkeling en innovatie. Vernieuwend onderzoek en nieuwe werkvormen, zoals de hackathons rond parallel plannen en studies naar woningsplitsing en optoppen, helpen gemeenten en andere partners om concrete belemmeringen in projecten te overwinnen.

Subsidies en ondersteuningsinstrumenten

Ook de subsidies en ondersteuningsinstrumenten – waaronder de Bouwstroom, de knelpuntenpot sociale huur en middenhuur, de subsidieregeling Woonvormen senioren en de inzet van de Vliegende Brigade – worden als effectief en doelmatig ervaren en leveren aantoonbaar een bijdrage aan de realisatie van extra (sociale en betaalbare) woningen.

Focus en doorontwikkeling

Ook wijst de evaluatie op enkele aandachtspunten voor de doorontwikkeling van het beleid. Zo is verdere versnelling nodig om de Woondealafspraken tijdig te realiseren, onder meer door extra focus op het “opharden” van plannen en het vergroten van de harde planvoorraad. Ook blijft het zinvol om kennisontwikkeling rond flexwoningen te intensiveren, gericht op de obstakels die gemeenten hierbij nog ervaren. Via de Human Capital agenda treedt de provincie op als werkbemiddelaar. Industriële en hoogwaardige modulaire woningbouw moet leiden tot sneller, circulair, emissieloos en modulair bouwen aan de provinciale woningbouwopgave. Hoewel de Human Capital agenda mogelijkheden biedt om te voorzien in capaciteitsgebrek bij gemeenten en andere stakeholders die betrokken zijn bij het wonen in de provincie, verdient het aanbeveling dit initiatief nog beter onder de aandacht te brengen. Het beeld dat er geen gebruik wordt gemaakt van de Human Capital Agenda wordt overigens niet herkend en strookt ook niet met de uitkomsten van de tussentijdse, onafhankelijke evaluatie van de Human Capital Agenda (SEOR van de Erasmus Universiteit Rotterdam, 2024). Tot slot vragen sommige gemeenten aan de provincie om waar mogelijk mee te bewegen met lokale en regionale omstandigheden. Tegelijkertijd heeft de provincie een eigen verantwoordelijkheid voor het realiseren van provinciale beleidsdoelen. Dat vraagt telkens om een zorgvuldige balans, waarbij niet in alle gevallen ruimte is voor flexibiliteit.

Beleidsreactie

GS herkennen zich goed in de door de onderzoekers geformuleerde conclusies ten aanzien van de positieve effecten van toegenomen sturing, kennisontwikkeling en innovatie, subsidies en ondersteuningsinstrumenten en de verdere versnelling die nodig is om de Woondealafspraken tijdig te realiseren. Hierbij gaat het niet alleen om aantallen woningen maar ook om een stijging van het aandeel sociaal en betaalbaar daar waar dit nu te laag is. GS zijn voornemens genoemde instrumenten ook in de toekomst te blijven inzetten, ten einde de positieve effecten op de totstandkoming van sociale en betaalbare woningen te blijven stimuleren. Het zo efficiënt mogelijk inrichten van processen en werkwijze heeft hierbij de aandacht alsmede het waar nodig extra onder de aandacht brengen van het beschikbare provinciale ondersteuningsinstrumentarium. GS wijzen er daarnaast op dat voor het halen van de Woondealafspraken ook het Rijk nodig is, bij het oplossen van de woningbouwvoorwaarden. De vraag van sommige gemeenten voor meer flexibiliteit en maatwerk is begrijpelijk. Met de overeenkomst met Dordrecht over Maasterras en de aanmoediging vanuit PS om te blijven werken aan de doelen op een creatieve manier, zullen we onderzoeken of dit vaker ingezet kan worden. De uitkomsten van deze evaluatie vormen een stevige basis om de effectieve onderdelen van het woonbeleid met kracht voort te zetten en tegelijk gericht te blijven werken aan verdere versnelling en verfijning van de ondersteuning aan onze partners.

Tot slot

Met de voorliggende rapportage en beleidsreactie informeren wij u over de uitkomsten van de beleidsevaluatie Wonen en de wijze waarop Gedeputeerde Staten met de bevindingen aan de slag gaan. We vertrouwen erop u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris,

voorzitter,

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

mr. A.W. Kolff

Bijlagen

- Eindrapportage Beleidsevaluatie Wonen
- Bevindingen onafhankelijke externe deskundige